

Sapikivist põhjustatud iileus

Eliise Annus¹

¹ Põhja-Eesti
Regionaalhaigla
radioloogiakeskus

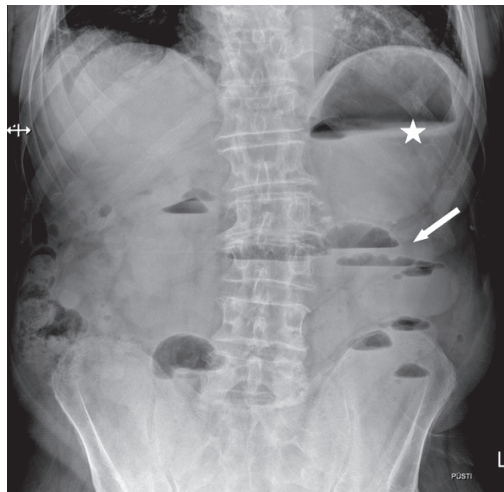
Kirjavahetajaautor:
Eliise Annus
eliise.annus@gmail.com

Haigusjuht

76aastane mees pöördus erakorralise meditsiini osakonda kaks päeva kestnud difuusse hootise kõhuvalu ja korduva oksendamise tõttu. Varem oli mees viibinud korduvalt statsionaarsel ravil südamepuudulikkuse tõttu. Operatsioonidest oli patsiendile tehtud eesnäärme pahaloomulise kasvaja tõttu mõlemapoolne orhidektoomia, mille järel jäi patsient jälgimisele uroloogi juurde. Anamneesist oli teada ka sapikivitõbi.

Patsiendile tehti ultraheliuuring, kus ilmnnes mao ületäitumine, vedelikuga täitunud ja pendeldava peristaltikaga soolelingud, sapipõies olid konkremendid ning neerudes tsüstid. Röntgenuuringul kõhukoopast oli näha vedeliku ja gaasiga täitunud magu ning soolepeeglid kesk- ja alakõhus (vt pilt 1).

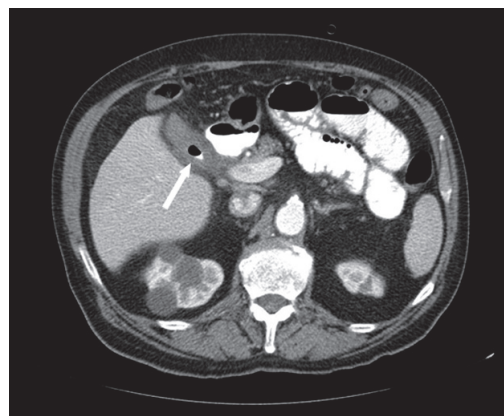
Iileuse põhjuse selgitamiseks tellis valvekirurg KT-uuringu. Uuringul ilmestus paksuseinaline sapipõis, mis sisaldas gaasi

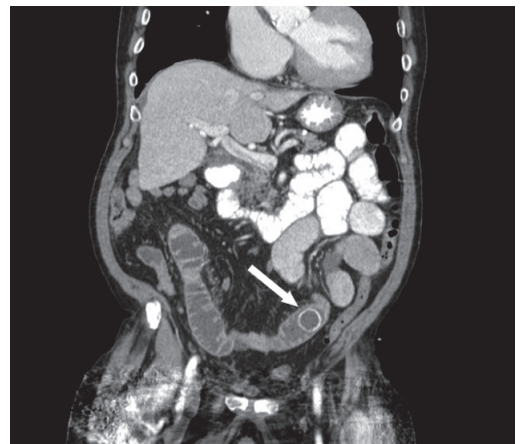
Pilt 1. Röntgeniülesvõte – vedeliku ja gaasiga täitunud magu (täheke) ning õhu ja vedeliku nivood sooles (valge nool).

Pilt 3. KT-uuringu sagitaallõik – fistul sapipõie ja kaksteistsõrmiksoole vahel (valge nool) ning laienenud ja vedelikuga täitunud peensoolelingud (täheke).

Pilt 2. KT-uuringu aksiaallõik – paksuseinaline sapipõis, mis sisaldab õhku ja kontrastainet (valge nool).

Pilt 4. KT-uuringu koronaarlõik – sapikivi peensoole valendikus (valge nool).

ja kontrastainet (vt pilt 2). Kaksteistsõrmiksool oli sapipõiega tihedalt seotud ning kaksteistsõrmiku ja sapipõie vahel oli näha fistul (vt pilt 3). Peensoolelingud olid laienuvad ning sooles olid jälgitavad gaasi ja vedeliku nivood. Vasakul alakõhus niudesoole valendikus ilmestus röntgenkontrastse kontuuriga ümar lisamoodustis (vt pilt 4), millest distaalsemal oli sool tühi. Radioloogi arvamus oli, et tegemist on sapikivist põhjustatud peensoole iileusega. Operatsioonil sai KT-uuringu leid kinnitust – soolesulguse põhjuseks oli sapikivi, mis paiknes niudesoole valendikus.

Arutelu

Sapikivist põhjustatud iileus on harva esinev sapikivitõve tüsistus, olles peensoole mehaanilise sulguse põhjuseks 1–3%-l juhtudest, üle 65aastaste patsientide seas kuni 25%-l juhtudest (1). Kroonilise sapipõiepõletiku ja

sapipõieseina kivist tingitud nekroosi tõttu tekib koletsüstoenteraalne fistul. Enamasti tekib fistul kaksteistsõrmiksoolde, makku või jämesoolde. Kivi liigub läbi fistuli soolde ja jääb pidama kõige sagedamini distaalsesse niudesoolde (2). Enamasti on soolesulgust põhjustav kivi 2–5 cm läbimõelduga (3). Haiguse sümptomid on tavaliselt mittespetsiifilised ja vahelduvad sõltuvalt kivi liikumisest sooles, mistõttu diagnoos hilineb sageli. KT-uuring on sapikivist põhjustatud soolesulguse diagnoosimiseks kiire ja kättesaadav meetod ning tundlikum kui röntgenuuringuga kombineeritud UH-uuring (2).

KIRJANDUS

1. Kirchmayr W, Mühlmann G, Zitt M. Gallstone ileus: rare and still controversial. *ANZ J Surg* 2005;75:234–8.
2. Ravikumar R, Williams JG. The operative management of gallstone ileus. *Ann R Coll Surg Engl* 2010;92:279–81.
3. Lassandro F, Romano S, Ragozzino A. role of helical CT in diagnosis of gallstone ileus and related conditions. *AJR* 2005;185:1159–65.

LÜHIDALT

Ravimid ja füüsilised harjutused on ühtmoodi tõhusad suremuse vähendamiseks ka südameveresoonehaiguste korral

Paljude uuringutega on tõestatud, et ravikehakuultuur (RKK) ehk füüsiliselt aktiivne eluviis ja suunitletud füüsilised harjutused parandavad paljude krooniliste haigustega inimeste elukvaliteeti ja tervisenäitajaid, vähendavad korduva hospitaliseerimise vajadust ja tüsistuste tekkimise võimalusi. Samas kirjutavad arstid suhteliselt vähe „retsepti“ RKK tarvis ja ravimitele väljakirjutatavate retseptide arv kasvab. Ühendkuningriigi andmeil kirjutati seal 2000. aastal 11,2 ravimiresepti ühe inimese kohta, 2010. aastal

oli see arv 17,7. RKKd soovitatakse vaid kolmandikule kroonilistest haigetest.

Mitme Euroopa ülikooli ühistöös analüüsiti kirjanduses avaldatud andmeid, kus võrreldi RKK ja ravimite tõhusust suremuse vähendamiseks koronaarhaiguse sekundaarses preventsionis, insuldi taastusravis, südamepuudulikkuse ravis ja diabeedi ennetuses. Kokku analüüsiti 305 juhuslikustatud uuringu tulemusi, milles olid andmed 339 274 patsiendi kohta. Statistilisel analüüsil ei ilmnenud olulist erinevust kirjeldatud raviviiside tõhususe vahel koronaarhaiguse sekundaarses preventsionis ja diabeedi ennetuses. Insuldi taastusravis ostus RKK rakendamine tõhusamaks kui ravimite kasutamine ja südamepuudulikkuse

ravis olid diureetikumid tõhusamad kui RKK. Ei ilmnenud olulisi ebasoodsaid kõrvaltoimeid RKK oskuslikul rakendamisel kirjeldatud eesmärkidel, samuti südamepuudulikkusega haigetel. Metaanalüüsi andmed näitavad, et RKK ja ravimid on potentsiaalselt sarnase toimega suremuse vähendamiseks uuritud südameveresoonehaiguste korral.

Ilmselt on ka Eestis vähe tähelepanu osutatud RKK tõhusale toimele mitmete krooniliste haiguste korral. Samas napib meil selle ala spetsialiste ja võrreldes teiste võimalustega on see raviviis alarahastatud.

ALLIKAS

Naci H, Ioannidis JP. Comparative effectiveness of exercise and drug interventions on mortality outcomes: metaepidemiological study. *BMJ* 2013;347:f5577.